

Visitatieprotocol

specifieke lerarenopleidingen

9 – 10 – 12
november 2009

1. Wie zijn we?
2. Terminologie
3. De specifieke lerarenopleiding
4. Stelsel van kwaliteitszorg
5. Genese visitatieprotocol
6. Doelstellingen Visitatieprotocol en ZER
7. Het visitatiekader
  - Inhoud van het zelfevaluatierapport
8. De visitatiecommissie
9. Het visitatieproces
10. Vooruitzichten
11. Ervaringen uit de geïntegreerde lerarenopleidingen

- ❖ *Antwerpen:*
  - ❖ *Floris Lammens* (VLHORA)
  - ❖ *Elke Struyf* (VLIR)
  - ❖ *Liesbeth Hens* (Ministerie)
  - ❖ *Lieve Paternoster* (Ervaringsdeskundige)

- ❖ *Gent:*
  - ❖ *Floris Lammens* (VLHORA)
  - ❖ *Antonia Aelterman* (VLIR)
  - ❖ *Liesbeth Hens* (Ministerie)
  - ❖ *Gilbert Van den Abbeele* (Ervaringsdeskundige)

- ❖ *Brussel*
  - ❖ *Pieter-jan Van de Velde* (VLIR)
  - ❖ *Sofie Landuyt* (VLHORA)
  - ❖ *Liesbeth Hens* (Ministerie)
  - ❖ *André Verkens* (Ervaringsdeskundige)

- ❖ Overkoepelend organen
  - ❖ VLIR sinds 1976 (6 universiteiten)
  - ❖ VLHORA sinds 1996 (22 hogescholen)

- ❖ Evaluatieorganen
  - ❖ Visitaties reeds sinds 1991 (VLIR) en 2001 (VLHORA)
  - ❖ Officiële evaluatieorganen sinds 2003 (Structuurdecreet)

- ❖ Integratie

- ❖ Taken als evaluatieorgaan:
  - ❖ Protocol van kwaliteitszorg (samen)
  - ❖ Coördinatie van de externe beoordelingen

Voor:

- ❖ Professioneel gerichte bacheloropleidingen (VLHORA)
- ❖ Academische opleidingen universiteiten (VLIR)
- ❖ Academische opleidingen hogescholen (VLHORA en VLIR)
- ❖ Gezamenlijke opleidingen (VLHORA en VLIR)
- ❖ Specifieke lerarenopleidingen (VLHORA en VLIR)

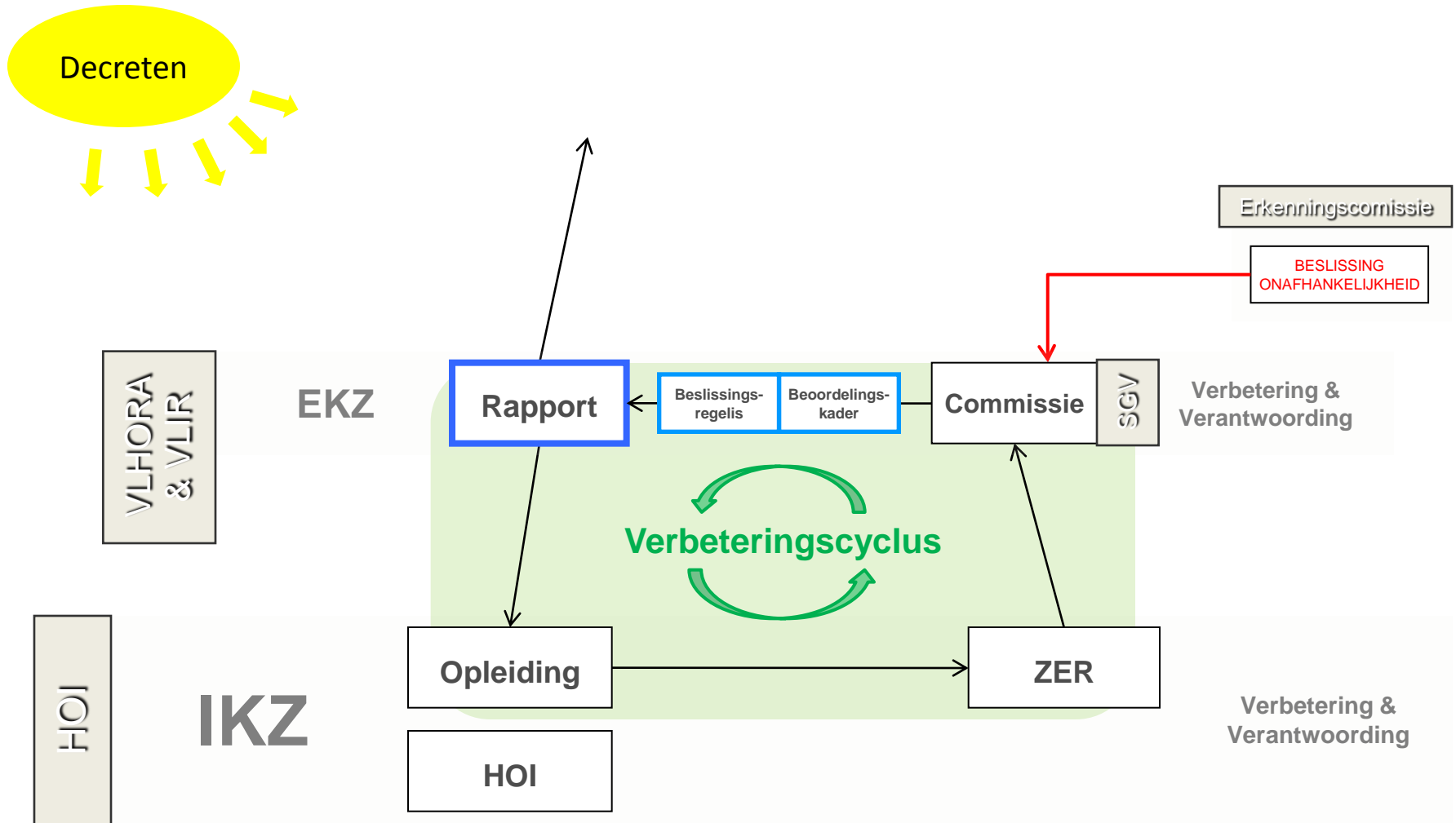
- ❖ Handleiding = Visitatieprotocol
= Visitatiekader + andere afspraken
- ❖ Visitatiekader = Beoordelingskader van de visitaties
- ❖ Opleidingsrapport = Rapport over de opleiding uit de desbetreffende instelling
- ❖ Visitatierapport = Rapport over de opleiding over alle instellingen heen
- ❖ Cluster = groep van opleidingen en bijhorende instellingen

1. Wie zijn we?
2. Terminologie
3. De specifieke lerarenopleiding
4. Stelsel van kwaliteitszorg
5. Genese visitatieprotocol
6. Doelstellingen Visitatieprotocol en ZER
7. Het visitatiekader
  - Inhoud van het zelfevaluatierapport
8. De visitatiecommissie
9. Het visitatieproces
10. Vooruitzichten
11. Ervaringen uit de geïntegreerde lerarenopleidingen

- ❖ Aangeboden door 34 instellingen
  - ❖ Hogescholen
  - ❖ Universiteiten
  - ❖ Centra voor volwassenenonderwijs

- ❖ Samenwerking binnen Expertisenetwerken

- ❖ 60 studiepunten:
  - ❖ 30 stp theoretische component
  - ❖ 30 stp praktijkcomponent

- ❖ Invoering vanaf 2007-2008

1. Wie zijn we?
2. Terminologie
3. De specifieke lerarenopleiding
4. **Stelsel van kwaliteitszorg**
5. Genese visitatieprotocol
6. Doelstellingen Visitatieprotocol en ZER
7. Het visitatiekader
  - Inhoud van het zelfevaluatierapport
8. De visitatiecommissie
9. Het visitatieproces
10. Vooruitzichten
11. Ervaringen uit de geïntegreerde lerarenopleidingen

Stelsel van kwaliteitszorg

- ❖ Decretale context:
  - ❖ WEL visitatie – GEEN accreditatie
  - ❖ Één cluster
  - ❖ Voor einde 2012
  - ❖ VLIR en VLHORA
    - ❖ Bestaande procedures als basis
  - ❖ Aandacht voor expertise in de visitatiecommissie

1. Wie zijn we?
2. Terminologie
3. De specifieke lerarenopleiding
4. Stelsel van kwaliteitszorg
5. **Genese visitatieprotocol**
6. Doelstellingen Visitatieprotocol en ZER
7. Het visitatiekader
  - Inhoud van het zelfevaluatie-rapport
8. De visitatiecommissie
9. Het visitatieproces
10. Vooruitzichten
11. Ervaringen uit de geïntegreerde lerarenopleidingen

- ❖ Overleggroep (15 + 3 leden)
  - ❖ 3 vertegenwoordigers per ENW (CVO, HS, UNIV)
  - ❖ voorzitter vanuit Vlaams Ministerie van Onderwijs
  - ❖ Stafmedewerkers van VLIR en VLHORA

- ❖ Werkgroep (6 + 3 leden)
  - ❖ Spreiding over expertisenetwerken
  - ❖ 2 vertegenwoordigers van CVO's
  - ❖ 2 vertegenwoordigers van hogescholen
  - ❖ 2 vertegenwoordigers van universiteiten
  - ❖ voorzitter vanuit Vlaams Ministerie van Onderwijs
  - ❖ Stafmedewerkers van VLIR en VLHORA

- ❖ Een visitatieprotocol op maat?
  - ❖ Op basis bestaande visitatieprotocol:
*Behouden waar kan, aanpassen **aan SLO** waar nodig*
  - ❖ Inleiding (nieuw)
  - ❖ Beoordelingskader
    - ❖ Criteria (aangepast)
    - ❖ Suggesties voor het ZER (aangepast)
  - ❖ Samenstelling visitatiecommissie (verbijzondering)
  - ❖ Visitatieproces (ZER-datum)

- ❖ Besprekingen in KZ-gremia van VLIR en VLHORA
- ❖ Advies Decretale Stuurgroep Volwassenenonderwijs
  - ❖ Want rol in kwaliteitszorg HBO5
    - Analogie in protocol specifieke lerarenopleiding*
  - ❖ Besproken in Overleggroep
- ❖ Goedkeuring door besturen van VLHORA en VLIR

1. Wie zijn we?
2. Terminologie
3. De specifieke lerarenopleiding
4. Stelsel van kwaliteitszorg
5. Genese visitatieprotocol
- 6. Doelstellingen Visitatieprotocol en ZER**
- 7. Het visitatiekader**
  - Inhoud van het zelfevaluatierapport
8. De visitatiecommissie
9. Het visitatieproces
10. Vooruitzichten
- 11. Ervaringen uit de geïntegreerde lerarenopleidingen**

- ❖ **Visitatieprotocol:**
  - ❖ Informatie aan instellingen en opleidingen
  - ❖ Informatie aan visitatiecommissie

- ❖ **ZER:**
  - ❖ Stimulering IKZ door sterkte/zwakte analyse
  - ❖ Voorbereiding op visitatiebezoek
  - ❖ Informatie aan de visitatiecommissie

- ❖ Eisen ZER
  - ❖ Structuur van het visitatiekader
  - ❖ In functie van de beoordelingscriteria:
    - ❖ Beschrijving
    - ❖ Analyse
    - ❖ Verbeteringsplannen
  - ❖ 36.000 woorden

- ❖ Tips ZER:
  - ❖ Leesbaar voor de commissie
  - ❖ Juiste informatie
  - ❖ Verwijzingen naar bijlagen ENKEL indien zinvol

1. Wie zijn we?
2. Terminologie
3. De specifieke lerarenopleiding
4. Stelsel van kwaliteitszorg
5. Genese visitatieprotocol
6. Doelstellingen Visitatieprotocol en ZER
7. **Het visitatiekader**
  - **Inhoud van het zelfevaluatierapport**
8. De visitatiecommissie
9. Het visitatieproces
10. Vooruitzichten
11. Ervaringen uit de geïntegreerde lerarenopleidingen

- ❖ 6 onderwerpen onderverdeeld in *facetten*

- ❖ Per facet:
  - ❖ Criterium/criteria
  - ❖ Suggesties voor het ZER
    - ❖ *Slechts richtinggevend!*
    - ❖ * = *enkel indien relevant*

- ❖ Per onderwerp:
  - ❖ Verplichte bijlagen

Onderwerpen

1. Doelstellingen
2. Programma
3. Inzet personeel
4. Voorzieningen
5. Interne Kwaliteitszorg
6. Resultaten

1. Doelstellingen

1.1 Niveau en oriëntatie & domeinspecifieke eisen

- ❖ Basiscompetenties
- ❖ Vakgenoten, werkveld en samenleving

2. Programma

2.1 Relatie doelstellingen – inhoud

- ❖ Programma is concretisering
- ❖ Vertaling in leerdoelen
- ❖ Inhoud heeft het juiste potentiëel

2.2 Eisen academische en professionele gerichtheid

- ❖ Competentieontwikkeling via
  - ❖ Vakliteratuur
  - ❖ Studiemateriaal uit beroeps-/kunstpraktijk
  - ❖ Interactie beroep / kunst / (toegepast) onderzoek
- ❖ Actuele ontwikkelingen

2. Programma

2.3 Samenhang

- ❖ Inhoudelijk samenhangend programma

2.4 Studieomvang

- ❖ 30 + 30 Studiepunten

2.5 Studietijd

- ❖ Werkelijke studietijd
- ❖ Programma studeerbaar, studiebelemmeringen weg

2. Programma

2.6 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

- ❖ Didactisch concept

2.7 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

- ❖ Inzichtelijk

2.8 Toelatingsvoorwaarden

- ❖ Aansluiting bij de instroom

3. Inzet Personeel

3.1 Kwaliteit

- ❖ Gekwalificeerd
  - ❖ Inhoudelijk
  - ❖ Onderwijskundig
  - ❖ Organisatorisch

3.2 Kwantiteit

- ❖ In functie van kwaliteit opleiding

4. Voorzieningen

4.1 Materiële voorzieningen

- ❖ In functie van programma

4.2 Studiebegeleiding

- ❖ Begeleiding en informatie i.f.v. studievoortgang
- ❖ Begeleiding en informatie i.f.v. behoeften

5. Interne Kwaliteitszorg

5.1 Evaluatie resultaten

- ❖ Periodiek, streefdoelen

5.2 Maatregelen ter verbetering

- ❖ Evaluatie → aantoonbare verbetermaatregelen, i.f.v. streefdoelen

5.3 Betrekken medewerkers, studenten/cursisten, alumni, werkveld

- ❖ Actieve betrokkenheid

6. Interne Kwaliteitszorg

6.1 Gerealiseerd niveau

- ❖ Nagestreefde competenties gerealiseerd:
niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen

6.2 Onderwijsrendement

- ❖ In kaart brengen en beleid voeren

1. Wie zijn we?
2. Terminologie
3. De specifieke lerarenopleiding
4. Stelsel van kwaliteitszorg
5. Genese visitatieprotocol
6. Doelstellingen Visitatieprotocol en ZER
7. Het visitatiekader
  - Inhoud van het zelfevaluatierapport
- 8. De visitatiecommissie**
- 9. Het visitatieproces**
- 10. Vooruitzichten**
- 11. Ervaringen uit de geïntegreerde lerarenopleidingen**

- ❖ Één “supervoorzitter”
- ❖ Team van voorzitters
  - ❖ *Consistentie!*
- ❖ X aantal deelcommissies:
  - ❖ 4 vakdeskundigen
  - ❖ 1 student/cursist
  - ❖ *Secretaris (toegevoegd door VLIR en VLHORA)*
- ❖ Eisen:
  - ❖ Gezaghebbend
  - ❖ Onafhankelijk
  - ❖ Deskundig

- ❖ Deskundigheid
  - ❖ Onderwijskunde
  - ❖ Opleidingsdidactiek van leraren
  - ❖ Internationale ontwikkelingen algemene en vakdidactiek
  - ❖ Afnemend veld
  - ❖ Diverse doelgroepen (ook volwassen studenten/cursisten)
  - ❖ Onderwijsvormen
  - ❖ Kwaliteitszorg

- ❖ Bijkomend criteria student:
  - ❖ Ingeschreven op het moment dat de visitatie aanvangt
  - ❖ Liefst ervaring met participatieorganen
  - ❖ Deskundig en objectief

- ❖ Bijkomend criteria en aandachtspunten
  - ❖ Weerspiegeling sector
  - ❖ Evenwaardige deelcommissies
  - ❖ Tenminste één buitenlands commissielid
  - ❖ Opleidingen kunnen overzien
  - ❖ Verbijzondering onafhankelijkheid

  - ❖ Vlaanderen – Nederland – Wallonië
  - ❖ Liefst “actieve deskundigen”
  - ❖ Man-vrouwverhouding

❖ Samenstellingsprocedure

1. Voordracht
2. Samenstelling
3. *Goedkeuring VLIR/VLHORA/Stuurgroep*

4. Supervoorzitter en team van voorzitters contacteren
5. Verdere samenstelling
6. *Bekrachtiging VLIR/VLHORA/Stuurgroep*

7. Overige commissieleden contacteren
8. Beslissing Erkenningscommissie
9. *Instellingsbesluit*

- ❖ Taak van de commissie
  - ❖ Aanbevelen
  - ❖ Beoordelen
    - ❖ Facet – onderwerp – opleiding
    - ❖ Onvoldoende – voldoende – goed – excellent
  - ❖ Beschouwen vergelijken
    - ❖ Meta-analyse
  - ❖ Informeren
    - ❖ Rapport

- ❖ *Deontologische code*
- ❖ *Gedragsregels*

1. Wie zijn we?
2. Terminologie
3. De specifieke lerarenopleiding
4. Stelsel van kwaliteitszorg
5. Genese visitatieprotocol
6. Doelstellingen Visitatieprotocol en ZER
7. Het visitatiekader
  - Inhoud van het zelfevaluatierapport
8. De visitatiecommissie
- 9. Het visitatieproces**
- 10. Vooruitzichten**
- 11. Ervaringen uit de geïntegreerde lerarenopleidingen**

1. Voorbereiding
  - ❖ Zelfevaluatie
  - ❖ Evaluatie praktijkcomponent
  - ❖ Domeinspecifiek referentiekader
2. Installatievergadering
3. Visitatiebezoek
4. Rapportering
5. Beroepsprocedure
6. Overhandiging/publicatie
7. Opvolging

- ❖ Evaluatie praktijkcomponent
  - ❖ Beoordeling praktijkcomponent illustreren met voorbeelden uit 2009-2010 en 2010-2011.
  - ❖ Steekproef van een tiental studenten/cursisten, uiteenlopende beoordelingen
  - ❖ Omvang steekproef aanpasbaar

- ❖ Domeinspecifiek referentiekader
  - ❖ Basiscompetenties
  - ❖ Doelstellingen betrokken opleidingen
  - ❖ *Bril van de commissie, werkdocument*

- ❖ Installatievergadering
  - ❖ Formele start van de werkzaamheden
  - ❖ Inhoudelijke voorbereiding
  - ❖ Praktische voorbereiding
  - ❖ Afspraken
    - ❖ Bezoekdata (planning)
    - ❖ Bezoekschema
    - ❖ ...

- ❖ Visitatiebezoek
  - ❖ Één bezoek per instelling
  - ❖ Data vooraf bekend gemaakt (minstens 2 mnd)
  - ❖ Standaardschema
    - ❖ *Concrete planning in overleg met opleiding*
  - ❖ Gesprekken met stakeholders
    - ❖ Directie/leidinggevenden
    - ❖ Onderwijzend personeel
    - ❖ Administratief personeel
    - ❖ Studenten/cursisten
    - ❖ Alumni/werkveld
    - ❖ Ondersteunende diensten
  - ❖ Intern overleg visitatiecommissie
  - ❖ Mondelinge rapportering

❖ Rapportering

- ❖ Opleidingsrapport
- ❖ Terugmelding 1
- ❖ Reactie van de opleiding
  - ❖ Feitelijke onjuistheden
  - ❖ Bezwaren
- ❖ Terugmelding 2
- ❖ Reactie van de opleiding

❖ Beroepsprocedure

- ❖ Enkel voor onvoldoendes
- ❖ Enkel indien eerder gereageerd
- ❖ Behandeling door beroepscommissie
- ❖ Eventueel bijkomende handelingen visitatiecommissie

- ❖ Overhandiging/Publicatie
  - ❖ Feestelijke gelegenheid
- ❖ Opvolging
  - ❖ Zaak van de instellingen
  - ❖ Beleidsevaluatie?

1. Wie zijn we?
2. Terminologie
3. De specifieke lerarenopleiding
4. Stelsel van kwaliteitszorg
5. Genese visitatieprotocol
6. Doelstellingen Visitatieprotocol en ZER
7. Het visitatiekader
  - Inhoud van het zelfevaluatie-rapport
8. De visitatiecommissie
9. Het visitatieproces
- 10. Vooruitzichten**
- 11. Ervaringen uit de geïntegreerde lerarenopleidingen**

- ❖ Vooraankondiging: najaar 2009
- ❖ Formele aankondiging: begin 2010
- ❖ Workshops/Infovergaderingen: februari 2010 ?
- ❖ Samenstelling Commissie: 2010
- ❖ **ZER inleveren:** **15 februari 2011**
- ❖ Bezoeken: 2011, voorjaar 2012
- ❖ Rapportering en beroep: najaar 2012
- ❖ Overhandiging/publicatie: december 2012

1. Wie zijn we?
2. Terminologie
3. De specifieke lerarenopleiding
4. Stelsel van kwaliteitszorg
5. Genese visitatieprotocol
6. Doelstellingen Visitatieprotocol en ZER
7. Het visitatiekader
  - Inhoud van het zelfevaluatierapport
8. De visitatiecommissie
9. Het visitatieproces
10. Vooruitzichten
- 11. Ervaringen uit de geïntegreerde lerarenopleidingen**

- ❖ Antwerpen:
Lieve Paternoster
Voormalig departementshoofd Laboratoriumtechnologie, Lerarenopleiding, Voedings- en dieetkunde Plantijn Hogeschool, voormalig opleidingshoofd geïntegreerde lerarenopleiding

- ❖ Gent:
Gilbert Van den Abbeele
Departementshoofd lerarenopleiding Ledeganck, Hogeschool Gent

- ❖ Brussel:
André Verkens
Departementshoofd lerarenopleidingen HUB, campus Nieuwland

❖ Vragen?

Nog geen protocol?

floris.lammens@vlhora.be

pieter-jan.van.de.velde@vlir.be

❖ Danku voor uw aandacht & veel succes!